

ik kan
met het
participatie-
budget meer
maatwerk
bieden

Het participatiebudget on tour

Een groep rijksambtenaren is op tournee door Nederland. Ze geven tekst en uitleg bij het participatiebudget. Dat is een nieuwe wet die de verschillende budgetten voor reïntegratie, inburgering en volwasseneneducatie samenbrengt in één budget. Er is straks één budget en één verantwoording. De wet treedt op 1 januari 2009 in werking. De tour langs de Nederlandse gemeenten omvat een zevental regionale bijeenkomsten voor ambtenaren die werkzaam zijn op de betreffende beleidsterreinen. Zij spelen straks de hoofdrol bij de invoering van het participatiebudget. Wat betekent de wet voor hun gemeente? En hoe kunnen zij zich hierop het best voorbereiden? Op een bijeenkomst in Den Haag bleek dat er nog veel onduidelijk is. De wet werd kritisch ontvangen.

Martin Andriesen, directeur Werken & Leren in de gemeente Den Haag, vraagt zich hardop af: 'Wat hebben we aan dat participatiebudget?' Andriesen is er nog niet uit. Hij zoekt naar een constructieve formulering: 'Het is in ieder geval wel een stimulans om de mogelijkheden die het participatiebudget biedt te onderzoeken. We trekken met elkaar op en proberen elkaar te verstaan.' Het participatiebudget raakt in de gemeente Den Haag vier bestuurlijke domeinen. Toen ze begonnen zich voor te bereiden op de komst van het participatiebudget, was het niet moeilijk om te voorspellen wat de eerste reactie zou zijn, aldus Andriesen: 'De wethouders gingen meteen paaltjes slaan. Ze straalden heel duidelijk naar het college uit: het is allemaal best, als je maar met je handen van mijn budget afblijft. Toen we door die eerste kramp heen waren, zijn we toch gaan zoeken naar de meerwaarde. Want ontschotting, daar kun je nu eenmaal niet tegen zijn.' Toch ziet Andriesen nog geen directe voordelen. 'Het participatiebudget zou voor minder administratieve lasten zorgen. Die vielen voor mijn WWB-werkdeel al best mee, eigenlijk. Dus dat voordeel valt weg.' En over de samenwerking tussen de verschillende afdelingen zegt Andriesen: 'In Den Haag zit bijna in ieder traject wel een deel educatie. Dus die afstemming is er eigenlijk ook al.'

Hoe dan ook, het participatiebudget komt er snel aan. De gemeenten willen dan ook weten wat van ze wordt verwacht. (Nu nog) staatssecretaris Aboutaleb van SZW benadrukt per videoboodschap de voordelen van de nieuwe wet en legt uit dat het doel is om arbeidsparticipatie en inburgering te vergroten en maatschappelijke participatie door deelname aan educatie te bevorderen. Dat houdt een

integrale dienstverlening in; afdelingen die voorheen los van elkaar werkten, zullen nu samenwerken vanuit een gezamenlijke visie en strategie. Zodoende kan maatwerk worden geleverd en zal de effectiviteit van de bestedingen worden verhoogd. Aboutaleb spoort de deelnemers van de bijeenkomst aan: 'Vraag vandaag de rijksambtenaren van de drie ministeries OCW, SZW en VROM het hemd van het lijf.'

Staatssecretaris Aboutaleb van SZW benadrukt per videoboodschap de voordelen van het participatiebudget.

Anton Revenboer is werkzaam voor het Projectbureau Voorbereidingstraject Participatiebudget. Hij begeleidt de 23 proefgemeenten die deelnemen aan deze pilot. Revenboer kan putten uit de praktijkervaring die door het hele land is opgedaan en ziet wel degelijk een meerwaarde. Hij raadt iedere gemeente aan om snel te beginnen. Allereerst met de ontwikkeling van een gezamenlijke visie op participatie en dan met het uitwerken van een organisatiestructuur waarin de samenwerking tussen de verschillende afdelingen en andere gemeenten goed is geregeld. Ook adviseert hij om nu al na te denken over planning en controle, en over de verantwoording aan het Rijk.

Een punt van de taart

De gemeente Den Haag is een van de 23 proefgemeenten in de pilot. De projectleider in Den Haag is Wijnand Heijnen. ‘Het uur U nadert’, zo opent hij zijn presentatie. ‘Het is complexe materie, daarom hebben we onze projectgroep breed samengesteld. Er zitten bijvoorbeeld ook financiële mensen bij.’

Op Heijnsens workshop barst een verhitte discussie los. “Eerst zien dan geloven”, klinkt het als de groep het heeft over de grotere beleidsruimte die het participatiebudget zou bieden. Ook zijn er vraagtekens bij de zogeheten outputverdeelmastaven. Dat is een belangrijk instrument voor de verdeling van de gelden voor educatie en inburgering, waarbij zal worden gekeken naar het aantal behaalde diploma’s. Die resultaten bepalen wat twee jaar later het relatieve deel zal zijn dat aan de betreffende gemeente uit het participatiebudget zal worden toegekend. Veel van de aanwezige gemeenteambtenaren vrezen enorme kortingen op hun budgetten, omdat slechts een klein deel van de cursisten dat beoogde diploma haalt. ‘Meer dan de helft haakt af’, merkt iemand op. ‘En een deelcertificaat telt niet in het nieuwe model.’

Informatie vergaren over het participatiebudget.

Johan Helderma is een van de toerende ambtenaren van het ministerie van SZW. Hij probeert “de kou uit de lucht te halen” en benadrukt in de eerste plaats dat de outputverdeelmaatstaven geen verantwoordingsinstrument zijn, maar een manier om het landelijk beschikbare budget over de gemeenten te verdelen. Helderma: ‘Het gaat puur om de verdeling van de taart. De omvang van de taart staat vast. De prestaties van uw gemeenten bepalen deels de omvang van de taartpunt die u krijgt. Ongeveer 80% van de taart wordt verdeeld op basis van objectieve maatstaven, waarbij het aantal bijstandsgerechtigden in een gemeente de belangrijkste rol speelt. Bij verdeling van de overige 20% spelen prestaties op het terrein van inburgering en educatie een rol.’ Helderma legt uit: ‘Voor prestaties op het terrein van reïntegratie heeft u al een financiële prikkel in de vorm van besparingen op bijstandsuitkeringen. Die outputverdeelmaatstaven zijn een stimulans om ook op de terreinen van inburgering en educatie te presteren.’ Helderma voegt daaraan toe: ‘Een prestatie is niet alleen de start van een traject, maar ook het gewenste resultaat ervan, namelijk een diploma. Dat niet alle trajecten eindigen met een diploma, is iets waar alle gemeenten mee te maken hebben. Dat drukt dus voor alle gemeenten even zwaar op de verdeling van het budget.’

Deelnemers aan de bijeenkomst in Den Haag.

Helderman gaat in zijn presentatie in op nog veel meer, vaak technische, aspecten van het participatiebudget. Het grootste verschil met de huidige situatie is dat straks in de verantwoording van de gemeente aan het Rijk gekeken wordt naar de rechtmatigheid van bestedingen. Daarbij gelden twee eenvoudige regels: het moet gaan om een participatievoorziening en de voorziening moet zijn aangeboden aan iemand van 18 jaar of ouder.

Aan het einde van de middag benadrukt Helderman nog maar eens waar het om gaat: 'De omvang van uw budget is belangrijk, maar waar het écht om draait, is dat u met het participatiebudget beter in staat zult zijn maatwerk te leveren aan de inwoners van uw gemeente.' Al deze informatie is beschikbaar in de vorm van handreikingen en via de informatiekkanalen van het SZW-Gemeenteloket.

Den Haag, 19 november 2008

De actualiteit van het participatiebudget

Op 11 november 2008 heeft de Tweede Kamer de wet aangenomen.
Op 22 of 23 december behandelt de Eerste Kamer de wet.

Er zijn drie wijzigingen:

- De oormerking educatiegelden komt te vervallen per 1 januari 2010.
- De bestedingsverplichting bij de ROC's komt te vervallen per 1 januari 2011.
- Gemeenten kunnen de kosten van een ondersteuning bij een leer-werktraject voor jongeren van 16 en 17 jaar betalen uit het participatiebudget.